

FYNS AMT	Herred: Sallinge	Kommune: Ringe	Sogn: Hillerslev
-----------------	----------------------------	--------------------------	----------------------------

Navn: Hillerslev	Navnetype: -lev.
----------------------------	----------------------------

Bemærkninger:

Hillerslev er nævnt første gang i forbindelse med en kong Valdemar (1326-30 eller 1340-76). Forleddet er afledt af mandnavnet glða. "Hildir". Efterleddet er "-lev", afledt af verbet "liban" blive tilbage, og betyder arvegods.

Anlægstype: Adelby	Anlæggelsestidspunkt: Omkring overgangen mellem vikingetid og middelalder.
------------------------------	--

Bemærkninger:

En adelby er en landsby, der modsat de middelalderlige udflytterbebyggelser ikke er anlagt ved udflytning. Hillerslev er kirkeby.

Historiske tildragelser:

Herredstinget holdtes fra 1552 ved Hillerslev kirkegård, flyttedes så, men i 1700-tallet (indtil 1783) igen i Hillerslev. På den østlige side af mosen Kirkelung en hellig kilde.

FYNS AMT	Herred: Sallinge	Kommune: Ringø	Sogn: Hillerslev
----------	---------------------	-------------------	---------------------

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slynget vejby.

Byen består af to adskilte bydele. En nordlig del, hvor 5 gårde og et par huse ligger omkring en nord-syd-gående vej. To af gårdene ligger et stykke syd for de øvrige, der ligger tæt samlet. En sydlig del, hvor 4 gårde og 3 huse ligger ret tæt samlet omkring en øst-vest-gående vej. 600 m øst for den nordlige bydel ligger kirken og en gård (præstegården) ret isoleret.

b. Placering i forhold til by-marken

- centralby agerorientering skovorientering åorientering
 randby engorientering kystorientering

Byens 2 dele placeret midt i den nordlige og sydlige halvdel.

c. Udskiftning

år: 1793 figur: Blokudskiftning. Uregelmæssige blokke i figur og størrelse.

d. Udflytning

ved udskiftningen 1 gård

efter udskiftningen 2 gårde.

1 gård flyttet midt mellem de to bydele ved udskiftningen. 1 gård flyttede fra den N bydel (S-ende) vest for bydelen, 1 gård flyttet ud ø for ØKONOMI den S bydel.

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 3+1 sås årligt.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform:K Centralfyn. Terrasseskrænter mod S og SØ. Terrænskrænter og gruslængdebakker mod N.

jordbund: Moræneler og diluvialt sand.

naturlig afgrænsning: Mod SV, S og Ø, men ellers ikke.

overvejende

overvejende ager med større indhold af eng og skov.

blandingsøkonomi med

Eng langs ejerlavets grænser mod SV, S og Ø, Skov i den vestlige del.

FYNS AMT	Herred: Sallinge	Kommune: Ringe	Sogn: Hillerslev
----------	---------------------	-------------------	---------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

 velbevaret opløst delvis bevaret opløst og nybebygget

I den nordlige bydel er de to gårde i den sydlige ende flyttet/nedlagt mens de tre inde i selve "bykernen" er bevaret. I den sydlige bydel er 1 gård flyttet ud i bymarken og 2 af de øvrige 3 er flyttet lige uden for byen, således at kun en gård og 3-4 huse er tilbage. Der er ikke sket nybebyggelse af betydning i de to bydele, hvor toftestrukturen delvis er bevaret. Kirken og en gård er bevaret øst for den nordlige bydel, men nu er der kommet en del nybyggeri omkring den. Vejnettet er forandret med vejudretning, nye veje og sløjfning af gamle veje både i den nordlige og sydlige halvdel.

b. Skelsystem

 vangesystemets hegn udskiftningshegnene intet af betydning

En del af udskiftningshegnene.

c. Ressourceområde

 større engareal større skovareal uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald større overdrevarsareal størsteparten opdyrket

Skovparti i den vestlige del, nybyggeri i området NV for kirken.

FYNS AMT	Herred: Sallinge	Kommune: Ringe	Sogn: Hillerslev
----------	---------------------	-------------------	---------------------

STATISTIK

Areal: 342 ha, heraf opdyrket 1688: 59%.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	133	79	70	

Bebyggelsesenheder:

	1600-10	1664	1688	1802	1844	1903
Gårde:	1	14	14	9	9	9
Huse:		3				
Huse m/ jord:			1	12	11	11
Huse u/ jord:			2		4	1
I alt:	1	17	17	21	24	21

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(36) 1664	1	5	8	9,5
(43) 1688	7	4	3	5,6
(100) 1844		9		7,4
(100) 1903		9		6,9

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	86	142	126
Børn:	43	70	53
I alt:	129	212	179

FYNS AMT	Herrød:	Kommune:	Sogn:
	Sallinge	Ringe	Hillerslev

	Selvejere:		Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664					12	1	2	2
1844					5	14	4	1
1903		2			9	10		

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 342 ha store ejerlav var i 1688 opdyrket ikke mindre end 59%. Byen havde da trevangsbrug i vangelag med Sallinge og takseredes for 79 tdr.htk. mod 70 tdr. i 1844. I forhold hertil er landgildehartkornet fra 1664 påfaldende højt, hvilket delvis skyldes, at der i 1673 blev lagt jord fra ejerlavet til Gelskov hovedgårdsmark. Byens skov takseredes i 1664 for 6 svins olden. Af det oprindelige større ejerlav er Højrup udflyttet og udparcelleret. Ejendommeligt nok rummer ejerlavet to separate bebyggelser Øvre og Nedre Hillerslev. Midt imellem de to bebyggelser findes Gammeltofte agre (1682), hvor det oprindelige Hillerslev formentlig har ligget. Kirken ligger isoleret østligst i ejerlavet.

Hillerslev blokudskiftedes i 1793 og siden er 3 gårde flyttet ud.

I 1300-tallet bortmageskiftede Skt. Knuds Kloster i Odense sit gods i Hillerslev. Kronen havde en enkelt gård, der i 1584 bortmageskiftedes til Arreskov. Gelskov omtales allerede som hovedgård i 1480. At dømme efter de manglende skattefri ugedagstjenere i 1610 skattemandtallet ejede Gelskov allerede på dette tidspunkt stort set hele byen. I 1664 ejede Gelskov 12 af byens 14 gårde. Gelskov selv havde da en hovedgårdsmark på 69 tdr.htk. Senere kom Gelskov også i besiddelse af de resterende enheder.

I 1783 indgik Gelskov i grevskabet Muckadell og først fra 1916 bortsolgtes bøndergodset.

Antallet af gårde var i 1600-tallet 14, men i forbindelse med en egalisering nedsattes gårdtallet inden 1774 til 9 gårde a 8-6-0-2 $\frac{2}{3}$ tdr. htk. Dette gårdtal og den egaliserede struktur holdt sig endnu i 1903. Inden 1802 var anlagt 12 husmandsbrug, men herefter stagnerede udviklingen. Befolkningstallet lå derfor i 1901 betydeligt lavere end i 1845.

I perioder er Sallinge herredsting blevet afholdt ved Hillerslev kirkegård. Ved mosen Kirkelung har der været en hellig kilde.

FYNS AMT	Herred: Sallinge	Kommune: Ringe	Sogn: Hillerslev
----------	---------------------	-------------------	---------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Landsbytypologisk vurdering:

Stor interesse.

1) Anlægstype.

Hillerslev ejerlav rummer en delt adelby Øvre og Nedre Hillerslev, medens kirken ligger isoleret i den østlige del. De to bydele er omtrent lige store og byformen er i begge tilfælde slyngget vejby. I 1700-tallet egaliseredes gårdene under ét. Mellem de to bydele vidner en gammeltofte om forgængerens placering. Af det oprindelige ejerlav er Højrup udparcelleret.

2) Udviklingstype.

Allerede omkring 1600 var ejerlavet (stort set) samlet under nabo-hovedgården Gelskov, der i 1673 inddrog en del af ejerlavets jord til hovedgårdsmarken. Inden 1774 egaliseredes byen og i forbindelse hermed nedsattes gårdtallet fra 14 til 9. Hillerslev var endnu fæstegods i det 19. århundrede.

3) Historiske begivenheder:

I perioder afholdtes herredsting ved Hillerslev kirkegård.

Sammenfattende drejer det sig om en speciel anlægstype med flere udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse.

- 1) De to bytomter er henholdsvis delvis bevaret (Øvre Hillerslev) og opløst (Nedre Hillerslev).
- 2) Kulturlandskabet har bevaret en del af udskiftningshegnene samt et større skovareal. En ny bydel er opstået ved kirken.
- 3) Særlige relikter: Kirke.
- 4) Arkæologiske interesser: 3 frilagte gårdtomter i Øvre Hillerslev og 3 frilagte gårdtomter i Nedre Hillerslev. 1 gammeltofte.